

МАЗМУН

ТИЛ ҲАМ АДЕБИЯТ

Темирбекова А.О. Из истории исследования междометий

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Примбетов Қ.Т. Қарақалпақстандағы архитектуралық естеликлер ҳәм миллий мийраслар арқалы студентлерди әдеп-иқрамлылыққа тәрбиялаўдың әҳмийети

Kadirova Sh.A. Bo'lajak mutaxassislarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda kompetentli-yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanishning nazariy aspektlari

Исағалиева С. Ўқувчилар функционал саводхонлигини шакллантириш педагогик муаммо сифатида

Султаниязов М.Б. Глобаллашув жараёнида юксак маънавиятли шахс тарбиясида миллий тарбия имкониятларидан фойдаланиш йўллари

Karamatova D.S. Zamonaviy ekologik ta'lim mazmunida integrativ yondashuvni ta'minlash

Муродова У.Д. Педагогикада дидактиканинг асосий категориялари

Султаниязов М.Б. Глобаллашув жараёнида юксак маънавиятни талаба-ёшлар онгига сингидиришнинг педагогик технологиялари

Mirxalilova N.A. TIMSS xalqaro tadqiqoti va uning ahamiyati

Курбанова А.Т. Талабаларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришда ахборот технологияларининг ўрни

Мирзаева Н.А. Рақобатбардош педагог - биологларни тайёрлашда STEAM таълимининг долзарблиги

Quzmanova G.B. Ijtimoiy tarmoqlarning o'smir yoshidagi o'quvchilarning ijtimoiylashish jarayoniga ta'siri

Умаров А.С. “Бадий таълим ва Art marketing” жараёнини бошқаришда кластер ёндашувнинг аҳамияти

Халияров Ж.Х. Мактаб ўқувчиларда энергия тежамкорлик маданиятини шакллантириш ва ривожлантириш методикаси

Бердиев Б.Р. Конвенционал ёндашув асосида талабаларда мустақил таълимни ташкил этиш ва унинг самарадорлик натижалари

Qosimova G.I. Ta'limni raqamlashtirish va o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi bo'yicha o'quv qo'llanmasini loyihalash tamoyillari

Матякубов К.К. Технологик таълимнинг ривожланиш тадрижи: зарурат ва эҳтиёж ҳам тадқиқ

Bekqulov Q.Sh. Chizma geometriya fanini talabalarga o'rgatishda integratsiyani qo'lab dars samaradorligini oshrish

Djumaeva M.M. Markaziy Osiyo mutaffakirlarining tabiiy fanlarni rivojlanishdagi xizmatlari

Матякубов К.К. Мактабларда технологик таълимни ташкил қилиш ва бошқаришнинг педагогик тамойиллари

Абдухаликова М. Использование информационных технологий и медиаобразования в профессиональной компетентности педагогов

Шамиева О.Р. Формирование личности современного студента – важнейшая задача высшей школы

Шарахматова А.К. Адаптация студентов к кредитно-модульной системе обучения

Oromiddinov S.B. Problems of the practical application of innovative educational technologies

беради. Республикамиздаги барча олий таълим муассасаларида ушбу тизимни жорий қилиш учун барча шарт-шароитлар мавжуд бўлиб, замонавий компьютер, ахборот ва коммуникация технологиялари билан яхши таъминланган бўлиб, улар асосида амалга оширилаётган онлайн видеодарслар, видеоқонференциялар, вебинарлар талабаларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантиришда катта ҳисса қўшади.

Адабиётлар:

- 1.Имомназаров Н.,Эшмухаммедова М."Миллий маънавиятимиз асослари"-Т.:Ислом университети,2001 й.
- 2.Классик мерос ва ёшлар тарбияси / Мақолалар туплами. ТДПУ,2004 й – 79 б.
- 3.Мусурмонова О."Оила маънавияти – миллий гуруҳ" Ўқув қўлланма – Т.:Ўқитувчи,1999 й.- 200 б.
- 4.Мусурмонова О. "Маънавий кадриятлар ва ёшлар тарбияси"-Т.: Ўқитувчи, 1996 й.-192 б.
- 5.Мусурмонова О. "Ўқувчиларнинг маънавий маданиятини шакллантириш"-Т.:Фан, 1993 й.- 112 б.
- 6.Ортиқов Н. Таълим ва ислом: ёшларни тарбиялашдаги муаммолар ва ечимлар.-Т.: Фан, 1994 й.

РЕЗЮМЕ

Мазкур мақолада глобаллашув жараёнида юксак маънавиятнинг талаба-ёшлар онгига сингидиришнинг педагогик технологиялари тўғрисида сўз юритилади.

РЕЗЮМЕ

В данной статье говорится о педагогических технологиях воспитания высокой духовности в сознании студентов и молодежи в условиях глобализации.

SUMMARY

This article talks about pedagogical technologies for educating high spirituality in the minds of students and youth in the context of globalization.

TIMSS XALQARO TADQIQOTI VA UNING AHAMIYATI

Mirxalilova N.A.

CHDPU boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi, mustaqil tadqiqotchi

Tayanch so'zlar: TIMSS, xalqaro tadqiqot, STEAM, IEA, xalqaro assotsiatsiya, matematik savodxonlik, baholash dasturi, tadqiqotlar natijasi.

Ключевые слова: TIMSS, международное исследование, STEAM, IEA, международная ассоциация, математическая грамотность, программа оценки, результаты исследования.

Key words: TIMSS, international research, STEAM, IEA, international association, mathematical literacy, assessment program, research results.

TIMSS xalqaro tadqiqotining asosiy maqsadi - asosiy va boshlang'ich maktabda matematika va tabiatshunoslik ta'limining sifatini qiyosiy baholash. Har to'rt yilda 4 va 8-sinf o'quvchilarining o'quv yutuqlari, ularning nafaqat bilim va ko'nikmalariga, balki fan uchun qiziqish va qiziqishlarga, shuningdek, o'qishga bo'lgan qiziqishlariga ham baho beriladi. Tadqiqotlar natijasida natijalar ishtirokchilarning matematika va tabiatshunoslik ta'limidagi tendensiyalarini

4-sinfda 4-sinf o'quvchilari 8-sinf o'quvchilari bo'lishiga qarab har to'rt yilda bir marta kuzatib borish imkonini beradi. Shunday qilib, boshlang'ich va o'rta maktab o'quvchilarining o'quv yutuqlarini monitoring qilish, shuningdek matematika va tabiiy fanlar bo'yicha boshlang'ich ta'limdan boshlang'ich maktabga o'tish jarayonida yuz beradigan o'zgarishlarning monitoringi kuzatilmoqda.

Bundan tashqari, ishtirok etuvchi davlatlarda maktab matematikasi va fanni o'qitish mazmuni, o'quv jarayonining o'ziga xos xususiyatlari, shuningdek, ta'lim muassasalari, o'qituvchilar, talabalar va ularning oilalarining xususiyatlariga bog'liq omillar o'rganib chiqilgan.

Buning uchun xalqaro testdan tashqari tadqiqotda ishtirok etadigan talabalar, o'qituvchilar va maktab ma'muriyatlarining so'rovlari o'tkaziladi. Olingan ma'lumotlar test natijalariga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga va ishtirok etuvchi mamlakatlarda matematik va tabiiy fanlar bo'yicha ta'limning holatini tushunishga imkon beradi.

Matematika va tabiiy fanlarni baholash bo'yicha TIMSS tadqiqoti ta'lim samaradorligini monitoring qilishda qimmatli manba hisoblanadi, chunki, odatda, STEAM deb nomlanadigan tabiiy fanlar, texnologiya, muhandislik va matematika o'quv dasturining asosiy yo'nalishlaridir. Shubhasiz, hatto bugungi kunda ham ko'pgina ish o'rinlari uchun matematika va tabiiy fanlardan asosiy tushunchalarga ega bo'lish talab qilinadi va bu kelajakda ham o'z dolzarbligini yo'qotmaydi. STEAM kasblarida ishlaydiganlar ochlikka qarshi kurash va yashash joylarining yo'qolishi kabi dunyo muammolariga yechim topish, shuningdek, global iqtisodiyotda o'sish va barqarorlikni qo'llab quvvatlashga mas'uldirlar. Shuningdek, matematika va tabiiy fanlar kundalik hayotning asosi hisoblanadi. Tabiiy fanlar - bu tabiat, jumladan, bizning ob-havo, yer va suv, oziq-ovqat va yoqilg'i manbalarimiz. Matematika bizga kundalik vazifalarni bajarishga yordam beradi va biz tayanadigan kompyuter, smartfon, televizor kabi texnologiyalarni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Matematika va tabiiy fanlar hayotimizning barcha jabhalarini qamrab olganligi sababli IEA sifatida keng tanilgan ta'lim sohasidagi yutuqlarni baholash xalqaro assotsiatsiyasi qariyb 60 yildan buyon matematika va tabiiy fanlardan xalqaro tadqiqot doirasida baholashlarni amalga oshirib kelmoqda. IEA milliy tadqiqot institutlari va davlat idoralarining mustaqil xalqaro hamkori bo'lib, 1959-yildan buyon mamlakatlararo yutuqlar bo'yicha tadqiqotlar o'tkazib kelmoqda. 1960-yillarda IEA birinchi marta turli mamlakatlarning ta'lim tizimlariga siyosatning ta'sirini chuqurroq anglash uchun ta'lim sohasidagi yutuqlar bo'yicha xalqaro qiyosiy baholashni o'tkazdi. Bugungi kunda IEAning Amsterdamdagi vakolatxonasi mamlakatlarning bir qator xalqaro tadqiqotlarda ishtirokini ta'minlaydi va IEAning Gamburg bo'limi ma'lumotlarni qayta ishlovchi va tadqiqot o'tkazuvchi yirik markaz hisoblanadi. IEAning asosiy dasturi sifatida TIMSS dunyoning barcha mamlakatlari vakillari tomonidan taqdim etilgan hamkorlik tajribasidan foydalanishda afzalliklarga ega.

Matematik savodxonlik, bu - ...

- Shaxsning turli hayotiy vaziyatlar va masalalar ustida matematik mulohaza yuritish;
- Berilgan muammoni matematika yordamida ifodalay olish;
- Muammoni yechishda matematikani qo'llay olish;
- Olingan natijalardan muammoning yechimini talqin qilish va baholashda foydalana olish qobiliyatidir.

Matematik savodxonlik bo'yicha TIMSS uchun mo'ljallangan testlardan namunalar:

1. Irodada quyidagi raqamlar bor: 2; 4; 5; 8; 0. U shu sonlardan faqat bir martadan foydalangan holda qaysi eng kata 3 xonali sonni hosil qilish mumkin?

2. $8 \cdot 21$ ga eng yaqin bo'lgan javob qaysi?

a) $6 \cdot 30$ b) $5 \cdot 21$ d) $10 \cdot 22$ e) $9 \cdot 22$

3. $34 + 16 = 42 + ?$

a) 21 b) 8 d) 24 e) 9

4. Qaysi son 9 raqami 90 ni bildiradi?

a) 9923 b) 190 d) 49 e) 3259

5. Shirinlikni 12 qismga bo'lib, Boburjon 3 qismini tanavvul qildi. Boburjon shirinlikni necha qismini tanavvul qilgan?

6. Noto'g'ri kasrga misol yozing?

7. $45 \cdot ? = 180$

8. Yoyiq burchak necha gradus?

a) 45 b) 90 d) 180 e) 200

9. 1 dona shaftolining og'irligi 33 gramm bo'lsa, 5 dona shaftolining og'irligini yozing.

10. 2346+ a>2350 Tenglikni javobini yozing.

Shu o'rinda, «O'zbekistonning ushbu tadqiqotlarda ishtirok etishi nima beradi?» degan savol tug'ilishi tabiiy. TIMSS tadqiqotida ishtirok etish quyidagilarga imkon yaratib beradi:

- umumta'lim maktablari o'quvchilarining ta'limning keyingi bosqichini davom ettirishga, shuningdek mustaqil hayotga qay darajada tayyor ekanligini aniqlash;

- umumiy o'rta ta'limni takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash;

- o'quvchilarning ta'lim sohasidagi yutuqlari, shuningdek, turli mamlakatlarning ta'lim tizimlari haqidagi qiyosiy ma'lumotlarni olish.

4- sinfda TIMSS 2019-yil tadqiqoti yuzasidan quyidagilarni tushunish muhimdir:

- matematikadan baholashning har ikkala, ya'ni odatiy va nisbatan qiyin bo'lmagan versiyasi ushbu qo'llanmada keltirilgan to'rtinchi sinf matematikasi qamrov doirasiga muvofiq ishlab chiqilgan ;

- 4-sinfda matematikadan TIMSS tadqiqotining ikkita versiyasining mavjudligi, TIMSS tadqiqotida eng yaxshi o'lchashni ta'minlash uchun baholashda har bir mamlakatning vaziyatini ko'zda tutishga imkon beradi;

- TIMSS 2019 tadqiqotida ishtirok etayotgan barcha mamlakatlar, shuningdek, matematikadan TIMSS tadqiqotining nisbatan qiyin bo'lmagan versiyasidan foydalangan mamlakatlarning natijalari bitta o'zlashtirish shkalasida qayd etiladi.

4- sinfda matematikadan TIMSS tadqiqotining odatiy va nisbatan qiyin bo'lmagan versiyalari ko'lamli bo'yicha ekvivalentdir va test topshiriqlarining uchdan bir qismi bir xildir. Qolgan uchdan ikki qism test topshiriqlari qamrov doirasining bir xil sohalariga asoslangan, ammo nisbatan qiyin bo'lmagan versiyada, umuman olganda, nisbatan qiyin emas. Nisbatan qiyin bo'lmagan versiyadagi test topshiriqlarining aksariyat qismi TIMSS 2015 sonlar va amallardan olingan bo'lib, trendlarni o'lchashga imkon beradi. To'rtinchi sinfda matematikadan ikkita versiya orasidagi umumiy test topshiriqlari ikkita baholashni bir-biriga bog'lashga imkon beradi, bunda natijalar birgalikda taqdim etilishi va to'g'ridan-to'g'ri taqqoslanishi mumkin.

TIMSS bu - "Trends in International Mathematics and Science Study", ya'ni 4 va 8-sinf o'quvchilarining matematik va tabiiy-ilmiy yo'nalishlar bo'yicha ta'limdagi natijalarini xalqaro miqyosda baholaydigan tadqiqotdir. Ushbu tadqiqot ilk marotaba 1995-yildan buyon amalga oshirila boshlangan. 24 yillik faoliyati davomida ushbu tadqiqotda ishtirok etayotgan mamlakatlar soni ortib bormoqda. Tadqiqot, Boston kollejidagi xalqaro o'qitish markazi tomonidan tegishli xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda boshqarib kelinadi.

TIMSS-2019 tadqiqotning 7-davriyligida 60 dan ortiq mamlakat va iqtisodiyotlar ishtirok etib, mazkur davlatlarda tahsil olayotgan 600 mingga yaqin o'quvchilarning matematik va tabiiy-ilmiy yo'nalishlar bo'yicha bilimlari baholandi, - deya xabar bermoqda Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish Davlat inspeksiyasi matbuot xizmati.

Xalqaro tadqiqotning natijalari haqidagi ma'lumotlarni keltirib o'tadigan bo'lsak, unda tadqiqotda qatnashgan davlatlar kesimida 4 va 8-sinflar hamda matematika va tabiiy-ilmiy yo'nalishdagi natijalar alohida tahlil qilinganligini ko'rishimiz mumkin. Ta'kidlab o'tilgan to'rtala yo'nalish bo'yicha ham Singapur davlati yetakchi o'rinni egallagan. E'lon qilingan natijalarga ko'ra, matematika bo'yicha Singapurning 4-sinf o'quvchilari eng yuqori 625 ball, 8-sinf o'quvchilari esa 616 ball bilan 1-o'rindan joy oldi. Singapurdan keyingi o'rinlarda Gonkong 602 ball, Janubiy Koreya 600 ball, Xitoy Taypey 599 ball va Yaponiya 593 ball bilan joy egallagan bo'lsa, eng past natijani Marokash (383 ball), Quvayt (383 ball), Janubiy Afrika (374 ball), Pokiston (328 ball) va filippinlik (297 ball) o'quvchilar qayd etishgan.

Tabiiy-ilmiy yo'nalish bo'yicha Singapurning 4-sinf o'quvchilari eng yuqori natijani 595 ball, 8-sinf o'quvchilari esa 608 ball qayd etib, bu yo'nalishda ham dunyoda etakchi ekanliklarini yana bir karra isbotlab berdi.

Har to'rt yilda o'tkaziladigan TIMSS dasturining navbatdagi tadqiqotida O'zbekistonning ishtirokini ta'minlash bo'yicha Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi va IEA tashkiloti o'rtasida olib borilgan muhokamalar natijasida, 2023-yilda bo'lib o'tadigan tadqiqotda ishtirok etish bo'yicha dastlabki kelishuvga erishilgan bo'lib, hozirgi kunda tadqiqotda qatnashishning o'ziga xos jihatlari muhokama qilinmoqda. 2021-yil fevral oyida o'tkaziladigan Milliy loyiha koordinatorlarining uchrashuvida IEA tashkilotining taklifiga binoan Ta'lim inspeksiyasi huzuridagi Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish milliy markazi vakillari ham ishtirok etishi rejalashtirilgan.

Ushbu tadqiqotda ishtirok etish mamlakatimiz o'quvchilarining bilimlarini dunyoning boshqa mamlakatlari o'quvchilari natijalari bilan solishtirish, ta'lim tizimining yutuq va kamchiliklarini baholash, tadqiqot natijasidan kelib chiqib, dalillarga asoslangan holda ta'lim sifatini oshirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish hamda uzoq muddatli strategik qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

TIMSS tadqiqoti o'quv dasturi va o'quvchilarning o'zlashtirishiga mos kelishi muhimdir. TIMSS sonlar va amallar hamda PIRLS savodxonligi (IEAning PIRLS o'qib-tushunishni baholashning nisbatan qiyin bo'lmagan versiyasi) bo'yicha ish tajribasi shuni ko'rsatadiki, pastroq o'zlashtiradigan o'quvchilar nisbatan qiyin bo'lmagan topshiriqlardan ko'proq ruhlanishadi va ular nimani bilishlari va qila olishlarini yaxshiroq namoyish eta oladilar, natijada qoldirib ketilgan test topshiriqlari kamayadi, ayniqsa, konstruktiv javobli savollar uchun bajarilish ko'rsatkichi yuqori bo'ladi.

Adabiyotlar:

1. 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi farmoni.
2. Axborotnoma: (TIMSS) "O'qituvchi" NMIU Toshkent 2020.
3. "Xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning matematik savodxonligini baholash" "Sharq" NMAK Toshkent 2019.
4. TIMSS 2019 qamrov doirasi. Ta'lim sifatini baholash xalqaro ta'lim assotsiatsiyasi. Toshkent-2021.
5. O'qish savodxonligining maqsadi. Ta'lim sifatini baholash xalqaro ta'lim assotsiatsiyasi. Toshkent-2021 11-dekabr.
6. Mustaqil ish "Dori konsentratsiyasi", "Valyuta kursi". Ta'lim inspeksiyasi huzuridagi milliy markaz. 2021-yil 6-dekabr.
7. "O'quvchilarda matematika baholash qamrov doirasining miqdorlar, o'zgarishlar va munosabatlar mazmun sohalariga oid kompetensiyalarni shakllantirish, rivojlantirish va baholash mezonlari". Ta'lim inspeksiyasi huzuridagi milliy markaz. 2021-yil 6-dekabr.
8. Xalqaro tadqiqotlarda o'quvchilarning matematik savodxonligini baholash (*Matematika fani o'qituvchilari, metodistlari va soha mutaxassislari uchun metodik qo'llanma*). Ta'lim inspeksiyasi huzuridagi Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish milliy markazi. – Toshkent, 2019.
9. O'quvchilarni xalqaro tadqiqotlarga tayyorlashga mo'ljallangan axborotnoma. 2-son. (Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining aniq, tabiiy va filologiya fanlari o'qituvchilari, soha mutaxassislari, 7–11-sinf, akademik litsey va kasb-hunar ta'lim muassasalari o'quvchilari uchun mo'ljallangan test topshiriqlari to'plami) / "Ta'lim sifatini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqotlarni amalga oshirish milliy markazining matbaa bo'limi" Toshkent. 2020.
11. O'quvchilarni xalqaro tadqiqotlarga tayyorlashga mo'ljallangan axborotnoma. 3-son. (Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining aniq, tabiiy va filologiya fanlari o'qituvchilari, soha mutaxassislari, 7–11-sinf, akademik litsey va kasb-hunar ta'lim muassasalari o'quvchilari uchun mo'ljallangan test topshiriqlari to'plami). "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent. 2020

PE3IOME

Ushbu maqolada TIMSS xalqaro tadqiqoti va uning asosiy maqsadi, o'tkazish tartibi va undan kutilayotgan natijalar haqida ma'lumot berilgan.

PE3IOME

В данной статье представлена информация о международном исследовании TIMSS и его основной цели, процедуре и ожидаемых результатах.

SUMMARY

This article provides information about the TIMSS international study and its main purpose, procedure and expected results.

ТАЛАБАЛАРНИНГ КАСБИЙ КОМПЕТЕНТЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ ЎРНИ

Курбанова А.Т.

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти
доцент в.б., PhD

Таянч сўзлар: касбий компетентсия, таълим, санъат, маданият, ахборот технологиялари, ахборот жамияти, мультимедиа.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, образование, искусство, культура, информационные технологии, информационное общество, мультимедиа.

Key words: professional competence, education, art, culture, information technology, information society, multimedia.

Таълим олувчининг мустақил билим олиш ва ахборот-ўқув, тадқиқот-изланиш ишларини амалга ошириш, ўз фаолиятидаги турли соҳаларда ахборотларни мустақил қайта ишлаш қобилиятларини шакллантириш асосида интеллектуал салоҳиятини ривожлантиришга қаратилган услубий тизимни яратиш, таълим олувчининг билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг компьютер-тестли тизимини яратиш ва ундан фойдаланиш ҳозирги замон талабларидир. Маданият ва санъат соҳасида театр, кино, телевидение, халқ ижодиётини ривожлантириш борасидаги замонавий талабларга, халқимизнинг тобора ортиб бораётган интеллектуал, эстетик ва маданий эҳтиёжларига жавоб берадиган юксак малакали мутахассисларни тайёрлаш даражаси ҳамда сифатини такомиллаштириш ва тубдан ошириш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Тадқиқотларни ўрганиш жараёнида социологлар, файласуфлар, маданий танқидчилар, оммавий ахборот воситалари ва янги медиа назариётчилари ҳозирги пайтда ахборот технологияларининг барча жиҳатларини тадбиқ қилиб келишмоқда, қатор янги фанларни яратиш орқали инқилоб кибер маданият, интернет тадқиқоти, янги медиа назарияси, ва восита остидаги рақамли маданият каби элементларнинг кўпчилигини - дастурий таъминот орқали бошқарилишига кам эътибор берилмоқда. Дастур ҳали ҳам кўпгина олимлар, рассомлар ва маданият вакиллари учун кўринмас ахборот технологиялари унинг маданий ва ижтимоий таъсири остида қолиб кетмоқда.

Ҳозирги кунда санъат ва маданият ходимларининг асосий касбий фаолият олиб борадиган масканларидан театр ва кинода ахборот технологиялардан кенг фойдаланилмоқда. Масалан:

театрда янги технологияларнинг шаклланиши тарихий ривожланиш шароитида дунё расмининг сахна кўриниши ўзгариши, турли даврларнинг ижтимоий-эстетик хусусиятлари ривожланиши билан, технологиянинг ажойиб эстетикаси пайдо бўлиши ва театр техник жиҳозларининг тобора кучайиб бориши, ажойиб санъатнинг янги жанрлари ва шакллари яратишга ҳисса қўшади;

замонавий сахнаграфиядаги ахборот технологиялари анъанавий графика ва расм чизиш техникасининг ҳиссий томонини янада батафсил профессионал хусусиятларга эга бўлган сахнографиянинг янги қирраларини шакллантиришга имкон берди;

махсус дастурлар ёрдамида тайёрланган мультимедиа воситалари жозибадорлиги, кенг қўламлилиги, махсус эффектларининг кўплиги; уларни рақамли форматда аниқ такрорлаш ва узатишда акс этади:

тайёр файллардан сахнография яратиш безатиш элементларини тез тайёрлашингизга имкон беради: энг муҳими чиройли фон, декоратив пардалар, тўқималарга тақлид қилиш тўлиқ меъморий назоратни талаб қилмайди:

эскизларни тезда ўзгартириш, уларни график дастурларда ишлаб чиқиш, рақамли медида тўлиқ матнли сценарий файлларини ихчам сақлаш ва ёзиб олиш, компьютерда 3Д-моделлаштириш, мультимедиа дастурларидан фойдаланган ҳолда мусиқа яратиш, глобал

Asosiy gimnastika vositalaridan tuzilgan va tavsiya etilgan dasturning yuqori effektivligini ko'rsatdi (5-jadval). Nazariy asoslangan va asosiy gimnastika mashqlarining amalda o'zlashtirilgan darajasi, asosiy guruhdagi o'quvchilarda, nazorat guruhidagilarning ko'rsatkichlaridan ishonarli yuqori: saf mashqlari bo'yicha 32% ga, umumrivojlantiruvchi 37% ga va amaliy mashqlarga 38%. Bir vaqtning o'zida, asosiy guruh talabalari sakrash, akrobatika, osilish bo'yicha, dasturdagi talablarni o'zlashtirdilar, 4,5-7,5 ball orasida (baholari 3-4 atrofida), nazorat guruhlari dasturning berilgan bo'limi, doimiy ravishda o'yin yoki boshqa predmetlar bilan almashtirildi, jismoniy tarbiyaga ta'luqli bo'lmagan.

Adabiyotlar:

1. Efimenko A.I., Yo'ldoshev K.K., Umarov M.N. Gimnastika darsining samaradorligini oshirish usullari. (Metodik qo'llanma). T.: 1995. -102 b.
2. Eshtayev A.K. Sport gimnastikasi mashg'ulotining nazariy asoslari. Uslubiy qo'llanma. T.: O'DJTI nashriyot-matbaa bo'limi, 2009. -113 b.
3. Musaev B.R. Oliy pedagogik ta'lim muassasalari talabalarining gimnastika bo'yicha kasbiy-pedagogik ko'nikmalarini shakllantirish. Pedagogik fannomzodidiss.-Tashkent: UzGIFK, 2011. - 177 b..
4. Umarov M.N., Eshtayev A.K. Программные требования гимнастики и технология их распределения по годам обучения //Методическое пособие. - T.: Izdatelsko-poligraficheskiy otdel UzGIFK, 2009. - 124 s.
5. Umarov M.N., Eshtayev D.R. Kasbiy-pedagogik bilim va ko'nikmalarni gimnastika darsida shakllantirish. O'quv-uslubiy qo'llanma. T.: O'DJTI nashriyot-matbaa bo'limi, 2010.-107 b.
6. Umarov M.N. Gimnastika. O'quv qo'llanma. T.: 2015. – 400 b.

PEZIOME

Ishda ko'rilgan asosiy masalalar maxsus kasb-xunar kolledjlarida gimnastika mashg'ulotlarining maqsadi va ketma-ketligini tekshirish va tashkil qilish jismoniy tarbiya faoliyati uchun muhim bo'lgan didaktik tamoyillarni amalga oshirishga urg'u berilgan: yahlitlik, optimallik, o'qitishning kasbiy-pedagogik yo'naltirilganligi.

PEZIOME

Основными вопросами, рассматриваемыми в исследовании, являются реализация важных для целей физкультурной деятельности дидактических принципов: целостность и оптимальность, профессионально-педагогическая направленность обучения.

SUMMARY

The main issues considered in the study are the implementation of didactic principles that are important for the purpose of physical education activities: the integrity and optimality, professional and pedagogical orientation of teaching.